

Eesti lipu kasutamine

Eesti lipu kasutamise kord on reguleeritud [Eesti lipu seadusega](#). Seaduses sätestatud normid on miinimumnõuded Eesti lipu kasutamiseks. See tähendab, et seaduse norme täites võib igaüks heisata Eesti lipu sagedamini kui seaduses on sätestatud.

Näiteks sätestab seadus, et iseseisvuspäeval, võidupühal ja taasiseseisvuspäeval heisatakse Eesti lipp kõikidele elu-, äri- ja büroohoonetele. Samas on igaühel õigus heisata Eesti lipp ka teistel lipupäevadel ning ka isiklikel tähtpäevadel.

Eesti lipp on nii riigi- kui rahvuslipp, seetõttu tuleb seda kohelda austuse ja väärikusega. Parema ja ühtsema praktika kujundamiseks oleme sõnastanud täpsemad soovitusel Eesti lipu kasutamiseks. Täiendavaid selgitusi lipu ja selle värvuskombinatsiooni kasutamise korra kohta annab Riigikantselei.

Eesti lipu heiskamise õigus

Igaühel, nii füüsilisel kui juriidilisel isikul on õigus heisata Eesti lipp.

Põhiseaduslike institutsioonide, ministeeriumite, maavalitsuste ja omavalitsusorganite hoonele heisatakse Eesti lipp alaliselt. Muud riigi- ja omavalitsusasutused ning avalik-õiguslikud juriidilised isikud heiskavad Eesti lipu lipupäevadel.

Eraisikud võivad lisaks lipupäevadele heisata Eesti lipu isikel ja kogukondlikel tähtpäevadel.

Kolmel lipupäeval - iseseisvuspäeval, võidupühal ja taasiseseisvumispäeval - heisatakse lipud kõikidele elu-, äri- ja büroohoonetele.

Eesti lipu heiskamine

Heisatav lipp peab vastama seadusega kehtestatud etalonile ning olema puhas ja terve. Lipu heiskamine õnnestub paremini kahekesi. Üks heiskaja kinnitab mastinööri lipu nurkade külge, teine hoiab samal ajal lippu nii, et see ei puutuks maapinda või läheduses olevaid esemeid. Tuulise ilmaga heisatakse lipp lipumasti allatuult küljest, et lipp ei keerduks ümber lipumasti. Lipp heisatakse rahulike tõmmetega, hoides samal ajal lipu alanurgast tulevat mastinööri parajalt pingul. Lipp tõmmatakse

alati masti tippu välja. Pinguli mastinöörid võib keerata kord või paar masti ümber, et need tuules vastu masti ei peksleks. Seejärel kinnitatakse algul tõstenöör ja siis langetusnöör masti allosas oleva kinnituskonksu külge.

Lipu langetamisel võtab abistaja lipu vastu nii, et see ei puutuks maapinda. Mastinööridest vabastatud lipp pannakse kokku ja asetatakse hoiukarpi või -kotti.

Tugeva tormiga lippe ei heisata.

Lipu heiskamise ja langetamise kellaaeg

Eesti lipp heisatakse riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste, muude organite, avalik õiguslike ning juriidiliste isikute hoonetele lipupäeval päikesetõusul, kuid mitte hiljem kui kell 8.00, ja langetatakse päikeseloojangul, kuid mitte hiljem kui kell 22.00.

Jaaniööl Eesti lippu ei langetata.

Lipp võib olla heisatud ka alaliselt, kuid pimedal ajal tuleb see siis valgustada.

Lipu heiskamise päevad

Lipupäeval heisatakse Eesti lipp meie ajaloos toimunud oluliste sündmuste või tähtpäevade äramärgimiseks. Vabariigi Valitsus võib ühekordselt otsustada Eesti lipu heiskamise riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutustele ning avalik-õiguslikele juriidilistele isikutele ka muul ajal.

Lipupäeval on kõikidel riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutustel ning avalik-õiguslikel juriidilistel isikutel kohustus heisata Eesti lipp. Ühtsustunde väljendamiseks võivad lipu heisata ka kõik teised.

3. jaanuar	- Vabadussõja võidelnute mälestuspäev
2. veebruar	- Tartu rahulepingu aastapäev
24. veebruar	- iseseisvuspäev, Eesti Vabariigi aastapäev
14. märts	- emakeelepäev
mai teine pühapäev	- emadepäev
9. mai	- Euroopa päev
4. juuni	- Eesti lipu päev
14. juuni	- leinapäev (lipp heisatakse leinalipuna)
23. juuni	- Võidupüha
24. juuni	- jaanipäev
20. august	- taasiseseisvumispäev

1. september - teadmispäev

novembri teine pühapäev - isadepäev

Lipupäevadeks on ka Riigikogu, kohaliku omavalitsuse volikogu ja Euroopa Parlamendi valimise või rahvahääletuse toimumise päev.

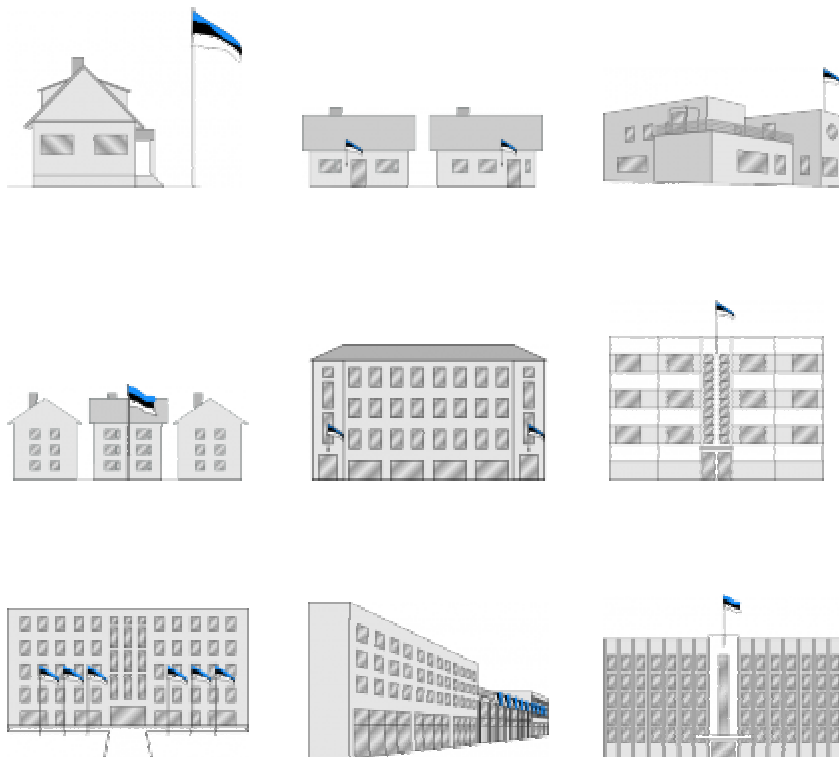
Lisaks võib Eesti lipu heisata isiklikel ja kogukondlikel tähtpäevadel. Lipu heiskamine muudab perekondlikud tähtpäevad pidulikumaks ning heisatud lipuga on sobilik tervitada oma külalisi. Eesti lipp kaunistab asutuste, seltside ja ühingute tähtpäevi ning lisab väärikust avalikele üritustele.

Lipu heiskamise koht

Eesti lipu heiskamiseks vali koht, kust lipp kõige paremini välja paistaks. Koha valik sõltub esmalt lipu heiskamise viisist. Kui lipp heisatakse maapinnalt tõusvasse lipumasti, vajab see hoone ja tänava vahele ruumi, et lipp saaks vabalt lehvida ning oleks hästi nähtav. Kui eesõue ei ole, siis on sobilik heisata lipp lipuvardaga hoone fassaadile. Kõrgematel hoonetel, mille maapinnalt tõusev lipumast oleks liialt kõrge, heisatakse lipud katusemasti.

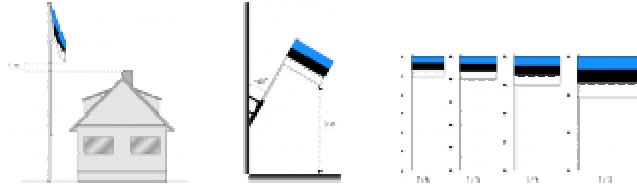
Teiseks oleneb lipu heiskamise koht konkreetse hoone tüübist (elu-, äri- või büroohoone) ja liigendusest (friis, torn jms) ning muudest läheduses paiknevatest objektidest. Üldjuhul paigutatakse lipp hoone peasissekäigu juurde. Lipuväljaku võib rajada ka hoonest eemale, sissesõidutee või paraadplatsi vahetusse lähedusse.

Lipud tuleb paigutada nii, et lehviv lipp ei ulatuks vastu katust, seina või läheduses asuvaid teisi objekte (puud jms).

Heisatava lipu suurus

Arvestades ümbruses olevaid ehitisi, puid jms tuleb valida sobiva kõrgusega lipumast. Sobiva kõrgusega lipumasti heisatud lipu alumine äär peab jääma 1 meetri kõrgemale hoone kõrgemast osast. Lipuvardaga heisatud lipu alumine serv peab jääma maapinnast vähemalt 3 meetri kõrgusele. Maapinnalt tõusva lipumasti puhul on sobiv lipu laius ligikaudu 1/6 masti kõrgusest, katusemasti heisatava lipu laius on ligikaudu 1/4 masti kõrgusest ning seinale lipuvardaga heisatava lipu laius on ligikaudu 1/3 lipuvarda pikkusest.

Masti kõrgus (m)	Maapinnalt tõusvasse lipumasti heisatud lipu suurus (m)	Katusemasti heisatud lipu suurus (m)	Fassaadimasti heisatud lipu suurus (m)	Vimpli pikkus (m)
3	0,5 x 0,79	0,75 x 1,18	1 x 1,57	1,5
4	0,67 x 1,05	1 x 1,57	1,33 x 2,1	2
5	0,83 x 1,31	1,25 x 1,96	1,67 x 2,62	2,5
6	1,05 x 1,65	1,5 x 2,36	2 x 3,14	3
7	1,25 x 1,96	1,75 x 2,75	2,33 x 3,67	3,5
8	1,33 x 2,1	2 x 3,14	2,67 x 4,19	4
9	1,5 x 2,36	2,25 x 3,53	3 x 4,71	4,5
10	1,65 x 2,59	2,5 x 3,93	3,33 x 5,24	5
11	1,8 x 2,83	2,75 x 4,32	3,67 x 5,76	5,5
12	2 x 3,14	3 x 4,71	4 x 6,29	6
13	2,25 x 3,54	3,25 x 5,11	4,33 x 6,81	6,5
14	2,33 x 3,67	3,5 x 5,5	4,67 x 7,33	7
15	2,5 x 3,93	3,75 x 5,89	5 x 7,86	7,5
16	2,65 x 4,16	4 x 6,29	5,33 x 8,38	8
17	2,75 x 4,32	4,25 x 6,68	5,67 x 8,90	8,5
18	3 x 4,71	4,5 x 7,07	6 x 9,43	9

20	3,3 x 5,19	5 x 7,86	6,67 x 10,48	10
24	4 x 6,28	6 x 9,43	8 x 12,57	12
30	5 x 6,28	7,5 x 11,79	10 x 15,71	15

Eesti lipp alaline heiskamine

Alaliselt heisatakse Eesti lipp Riigikogu, Vabariigi Valitsuse, Riigikohtu, kohtu, Riigikontrolli, Õiguskantsleri, ministeeriumi, Eesti Panga, maavalitsuse, valla- ja linnavolikogu, valla- ja linnavalitsuse hoonele ning piiripunktis. Eesti lipu heiskavad alaliselt ka Eesti välisesindused, arvestades asukohamaa seaduseid ja tavasid. Kohaliku omavalitsuse volikogu võib määrata omavalitsuse territooriumil koha, kus Eesti lipp heisatakse alaliselt.

Põhikooli, gümnaasiumi, kutseõppeasutuse, rakenduskõrgkooli ja ülikooli hoonel heisatakse kõigil koolipäevadel Eesti lipp. Koolihoonel on võimalik hoida Eesti lipp heisatuna alaliselt.

Alaliselt heisatud Eesti lipp peab olema pimedal ajal valgustatud.

Eesti lipu heiskamine Pika Hermanni torni

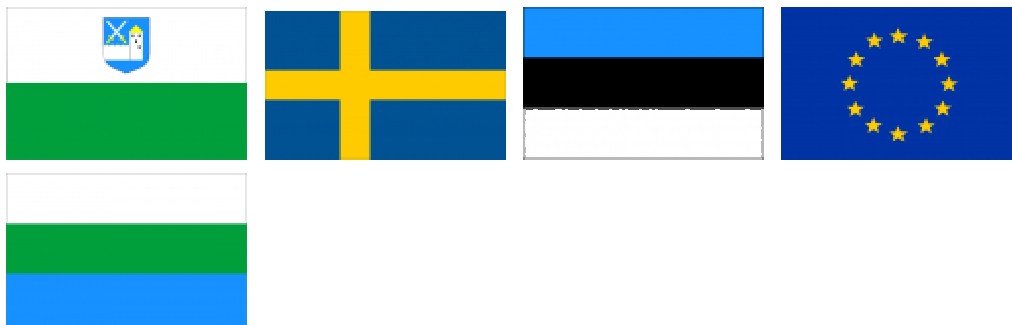
Eesti lipp heisatakse Pika Hermanni torni Tallinnas iga päev päikesetõusul, kuid mitte varem kui kell 7.00, ja langetatakse päikeseloojangul.

Eesti lipu heiskamisel Pika Hermanni torni kasutatakse muusikalise signatuurina Eesti Vabariigi hümniga algusfraase ning langetamisel Gustav Ernesaksa Lydia Koidula sõnadele loodud laulu «Mu isamaa on minu arm» fragmendi baasil loodud signatuuri.

Eesti lipp koos teiste lippudega

Väliskülastetega üritustel on heaks kombeks heisata koos Eesti lipuga külaliste riigilipud. Kui Eesti lipp heisatakse koos teiste lippudega, asetatakse Eesti lipp auväärseimale kohale. Teiste riikide lipud paigutatakse Eesti lipu järel prantsuskeelsete riiginimede tähestikulises järjekorras. Ainult Euroopa Liidu liikmesriikide lippude heiskamisel paigutatakse riigilipud omakeelsete riiginimede tähestikulises järjekorras.

Riigilippudele järgnevad rahvusvaheliste organisatsioonide, Eesti maakondade, omavalitsuste, asutuste, organisatsioonide ja perekondade lipud eestikeelsete nimede tähestikulises järjekorras.

Lipud heisatakse eraldi, ühesuguse pikkusega lipuvardaisse või -mastidesse ja Eesti lipuga samale kõrgusele. Heisatud lipud on võrdse laiusega.

Auväärseim koht lipurivis

Aupunkti määramisel lähtutakse lippude arvust, tähelepanu keskpunktist ja lipurivi formatsioonist. Kui lippe on paaritu arvu, siis aupunkt asub lipurivi keskel. Kui aga lippe on paaris arv, siis loetakse aupunktis paiknevaks lipuks lipurivi tagant vaadates kõige paremapoolset lippu. Vajadusel võib lipurivi otsmises aupunktis paiknevat lippu dubleerida.

Tähelepanu keskpunktist oleneb paraad- ja toimkonnapoolse määramine ning sellest omakorda lipurivi parema ja vasaku poole kindlaks tegemine. Lisaks mõjutab lipurivi aupunkti vaatajate tähelepanu keskpunkt: kui tähelepanu keskpunktiks on lipurivi ise, siis lähtutaksegi aupunkti määramisel eelkirjeldatust. Kui tähelepanu keskpunktiks on mõni teine objekt (hoone peauks, kõnepult, monument, altar jne), siis paigutub aupunkt tähelepanu keskpunkti vahetusse lähedusse.

Sõõrikujuliselt paigutatud lippude rivil ei ole paremat ega vasakut poolt. Olenevalt vaatajate tähelepanu keskpunktist paigutatakse aupunkt kas kõige vaatajapoolsemale lipule või siis kõige lähemale tähelepanu keskpunktile.

Euroopa Liidu lipu heiskamine

Riigikogu, Vabariigi Presidendi, Vabariigi Valitsuse, Riigikohtu, Riigikontrolli, Õiguskantsleri, ministeeriumi, Eesti Panga, Kaitsejõudude Peastaabi, maavalitsuse, valla- ja linnavolikogu ning valla- ja linnavalitsuse hoonele või hoone juures asuvatesse lipumastidesse heisatakse koos Eesti lipuga Euroopa Liidu lipp Euroopa päeval ja Euroopa Parlamendi valimise päeval. Vabariigi Valitsus määrab piiripunktid, kus koos Eesti lipuga heisatakse alaliselt Euroopa Liidu lipp. Eesti välisesinduse hoonel Euroopa Liidu lipu heiskamise kohta annab juhiseid väliminister. Euroopa Liidu lipp heisatakse koos Eesti lipuga.

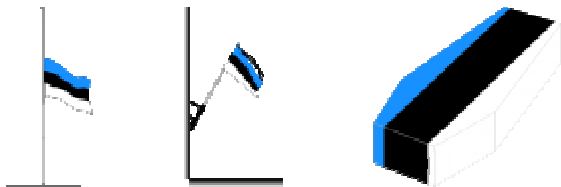

Eesti lipp leinalipuna

Leina tähistamiseks heisatakse Eesti lipp leinalipuna. Lipumasti heisatakse leinalipp nii, et lipu alumine äär asuks masti keskel. Selleks tõmmatakse lipp algul aeglaselt lipumasti tippu ja seejärel langetatakse lipumasti keskohta. Leinalipu langetamiseks tõmmatakse lipp lipumasti tippu ja seejärel langetatakse.

Lipuvardaga Eesti lipu leinalipuna heiskamiseks kinnitatakse lipuvarda ülemisse otsa 50 kuni 100 mm laiune must lint, mille mõlemad otsad ulatuvad lipu laiust pidi kuni lipukanga alumise servani.

Surnud sõjaväelasele ning riigi- või ühiskonnategelasele korraldatava sõjaväelise või riikliku matuse kombetalituse ajaks võib lahkunu puusärgi austuse märgiks katta Eesti lipuga. Lipp paigutatakse puusärgile nii, et lipu sinine laid asetuks lahkunu vasaku külje kohale. Seejuures ei tohi lipp puutuda maapinda. Pärast mälestusteenistuse lõppu võtavad selleks määratud isikud puusärgilt enne selle hauda laskmist või krematooriumisse saatmist lipu ning voldivad kokku. Soovi korral võib anda sarka katnud lipu lahkunu omastele.

Lipu eest hoolitsemine

On paratamatu, et lehviv lipp määrdub ja kulub. Lipukanga elupea pikendamiseks tuleb selle eest hoolitseda. Märg lipp tuleb enne hoiukohta panemist ruumis kuivatada. Määrdunud lipp tuleb pesta ja rebenenud lipp parandada sobivat värvi niidiga. Täpsemad juhised lipu eest hoolitsemiseks annab liputootja.

Kui lipp on sedavõrd määrdunud või rebenenud, et see on muutunud kasutamiskõlbmatuks, tuleb see sündsäl viisil hävitada. Lähtudes heast tavast loetakse lipu sündsäl viisil hävitamiseks tema lahtilõikamist värvilaidude kaupa ning seejärel tekkinud riidetükkide põletamist mitteavalikult või diskreetses pakis prügikasti viskamist.

Vimplid

Mastivimplid heisatakse lipumasti ajal, mil seal ei lehvi mastilipp. Lipupäevadel asendatakse mastivimpel -lipuga. Mastivimpel võib mastis lehvida ööpäev läbi, elavdades ja kaunistades koduaedu ning asutuste ja firmade hoonete esiseid haljasalasisid.

Vimpli soovitatav pikkus on pool lipumasti kõrgusest.